کوردستان نێت
KURDISTAN NET
ڕۆژنامەیەکی ئەلەکترۆنی ڕۆژانەی گشتی سەربەخۆی کوردییە
www.kurdistannet.org
15-7-2007 19:04بەکاتی ناوەندی ئەوروپا

ئۆپۆزیسیۆنی کوردی و ڕەوشی سیاسی ڕۆژهەڵاتی کوردستان ... ئاسۆ باوەجانی

ئاوردانەوەیەکی قووڵ وبێ لایەن لەمێژووی خەبات و ساڵەکانی تێکۆشانی نەتەوەیی ڕوونی دەکاتەوە که ڕەوشی سیاسی ناوخۆیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە کۆتاییەکانی سەدەی بیست و تەنانەت سەرەتاکانی سەدەی بیست ویەك تاکو هەنووکەشی لەگەڵ بێ، کاریگەری ئەوتۆی هێزولایەنەکانی نەتەوەیی لەچوارچێوەی ئۆپۆزیسیۆنی دەسەڵاتی باڵادەست واتە کۆماری ئیسلامی ئێرانی لەسەر نەبووە. ئەگەرچی ڕەوشی سیاسی ناوخۆ دەبوایە ودەشبێ ڕەنگدانەوەی ڕاستەوخۆی ڕەوشی سیاسی حیزب و لایەنە کوردی و نەتەوەییەکان و تێکۆشانیان لە پێناوی ئامانجی خولقێنەر و پێکهێنەری ئەوان ببوایە، بەڵام بەداخەوە ئەم یاسایە هیچکات بە تەواوەتی لەسەر ڕەوشی سیاسی ڕۆژهەڵاتی کوردستان ڕاستی خۆی نەسەلماندوە.

لەساڵەکانی 90ی زایینی بەم لاوە کەحیزبەکان بەگشتی خەباتی شاخیان خستە ئەرشیفی پڕپیتی کوردایەتی و لە پڕێك دا خەباتی شار و وەك خۆیان دەڵێن خەباتێکی هێمنانە و مەدەنییانەیان هەڵبژارد، بارودۆخی سیاسی چ بۆ حیزبەکان و چ بۆ گەلەکەمان لەناخۆدا ئاڵوگۆڕییەکی سەیری بەخۆیەوە بینی وبەنیسبەتی ڕابردووی خۆی نەکو هەڵزنین و سەرکەوتنی گرتەبەر بەڵکو وردە وردە کەم ڕەنگ و کەم ڕەنگتر بوو، لەهەمان کاتدا خەباتی ناوخۆیی خستە قەیرانێکەوە و بەهایەکی قورس و قەرەبوونەکراوی بەجێ هێشت کە ئێستاش کە ئێستایە بە زەقی هەست پێ دەکرێ و ڕەنگە دۆخی ئاڵۆزی هەنووکە بەرهەمی ئەو وەستان و پەنگاوەمانەوە بووبێ، لەبەرکو دەرفەتێکی زێڕین بوو بۆ دوژمنانی گەل و کوردستان، کە بتوانن بۆ هەنگاوتنی ئامانجی قڕێژیان پلان داڕێژن و لەم ڕەوتەش دا بەئەو پەڕی داخ و ئەسەفەوە بڕێك خاڵی دەستنیشانکراویان پێکا.

بێشك نابێ ئەو حەقیقەتە لەکڕوکاشی هزری وتاوتوێکانمان دا داپۆشراو بهێڵینەوە کە حیزبەکان چ ئەو کات کە لە ناوخۆ دا بوون و چ سەردەمێك کە پێیەکی خەباتیان لەناوخۆ و پێیەکی کەیان لەشاخەکانی کوردستان بوو و ئێستاش کە لەباشووری کوردستاندان، هیچ کات هەستی خاوێنی نەتەوەیی گەلیان تێراو نەکردوە، واتە ئەو ئیدعایە کە خۆیان بە نوێنەری خەڵك و ئێرادەی نەتەوەی بەهەست و چەساوەی کورد لەڕۆژهەڵاتی کوردستان بزانن نەبووە.

کاتێك دەڵێین ڕۆژهەڵاتی کوردستان بێگومان باس لەپارچەیەکی وڵاتێکی دابەشکراو دەکەین کە دەبوایە و دەبێ حیزب و حیزبگەلێکی نەتەوەی بۆدەستەبەرکردنی مافی سروشتی و مافە ڕەواکانی تێبکۆشێ، پاشان ئێرادەی نەتەوەییەك واتە یەکێتی و یەکبوون، یەکێتیەکی دیموکراتیکانە نە جوێ بوونەوە و لق لق بوون و خۆخەرێککردن بە زۆر شتی پشتگوێ خراو و پەراوێز کەوتوو کە دڵی دوژمنانی پێ شاد و هەستی گەلی پێ لاواز بکرێ.

ساڵەکانی وەستان، واتەوەستانی سیاسی-چەکداری لە ئاست گشتی کوردستان دا بۆشاییەکی گەڵیك مەزنی هێنایە ئاراوە، قەیرانێکی قەرەبوو نەکراو، زیانێکی نەتەوەی و غەدرێك بوو کەلەسەر گەڵێکی بێ دەسەڵات و بێ دەرەتان خۆی سەپاند.

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

لەو سەردەمەدا كە جیلی كۆن، مەبەستمان ئەوكەسانەیە كە سەردەمێك بەشداری شۆڕش بوون و ئێستاش لە كۆمەڵگەدان، ئەوان سەردەمی خەباتی شاخ و بەگشتی حیزبایەتی، لەهەمبانەی بیروەرییەكانیان دا ڕەنگی دابۆوە، ئەزموونێكی شۆڕشیان چەشت بوو، چەكیان دی بوو، سیاسەتیان بینی بوو و لەناخەوە هەستیان بەزوڵم كردبوو، بەڵام بەهۆی بۆشایی باسكراو كە پاش دەیەی 90 بەم لاوە هاتەئاراوە و ئەوەی كە بەراستی حیزبەكان ئەوە نەبوون كەخەڵك پێی بحەسێنەوە وای كرد كەجیلی نوێ ڕێگەی شۆڕش و حیزبی بەلاوە نامۆ بێت و نەتەوە و سیاسەت و خەباتی لا نائاشنا، بەڵام ڕاكێشەر بێت.

كەم جموجوڵی ناوخۆیی ڕۆژهەڵاتی كوردستان بەنیسبەتی حیزبەكان درێژەخایەن نەبوو، كۆمەڵگەكەمان ڕێگەی پێشكەوتنی گرتبووەبەر و ئاڵ وگۆڕی لەهەمووی بوارەكاندا دەبیبۆژاندەوە، حیزبەكان پاسیف ببوون بەڵام، بەپێچەوانەوە خەڵك چالاك و شۆڕشگێر، تایبەتمەندی چاوەڕوان بوون و بەتەمای حیزبەوە مان كوژراو و سەردەمێكی نوێ لەژێر ناوی سەرهەڵدانی كەسایەتی سەربەخۆ و نەتەوەپەرست هاتەئاراوە، ئەنجومەن گەلێ جۆراجۆری كوردی وگروپ و دەستەگەلی تێكۆشەر كە لەخەڵك بوون و لەگەڵیان بوون هاتنە گۆڕێ، دەسكەوتی باشیان دەستەبەر كرد لەگەڵ خواستی خەڵك بوون و حاشالەوەش ناكرێ كە لەحیزبەكان كاریگەری زۆرتریان داناوە، ڕەنگە ئەوەش هۆكاری تایبەتی خۆی هەبێ.

پلانەكانی ڕژێم بەشوێن یەكدا ئامانجەكان دەپێكێ، بێكاری، هەژاری و نەداری، مادەی هۆشبەر لەدوو جۆری شیمیایی وسروشتی و زۆر كێشەی كۆمەڵایەتی كەبەلای حیزبەكانەوە بەس دەنگیان بۆ بەرز دەكرێتەوە خەڵكیان خستۆتە تەنگانەوە، بەهەمووی ئەمانە زۆرێك لەخەڵكی تێكۆشەر لە ڕێبازیان لانادەن وماندووبوونیشیان بۆ نیە. ڕێگەیەكی نەتەوەییان گرتۆتەبەر و باش دەزانن چارەسەری نەهامەتی و خواستەكانی وان بەندە بە تێكۆشان و بوون بە ڕێڕەوی ڕێگەیەكی بەبایەخ و پڕدەسكەوت، واتە ناسیۆنالیزمێكی هاوچەرخ.

لەوەها دۆخێكدا دووكەشی جیاواز هاتەئاراوە بەو مانایە كە خەباتی خەڵك ڕێگەیەكی جیاوازی بەنیسبەتی خەباتی حیزبەكانەوە هەڵبژارد واتە ئەوەی كە حیزبەكان خستبوویانە پەراوێزەوە و كاتی خۆی گەلی چەوساوەمان لەڕۆژهەڵاتی كوردستان تێگەیشتنیان لەسەر حیزبەكان ئەوە بوو ئەگەرچی ئاوەژۆش، ئێستا خۆیان لەكۆمەڵگەیەك كە تێیدا دەژیان و تێكەڵی بوون و نەبوون و بوونیان بە بوون ونەبوونیانەوە بەندكرابوودەستیان بەتێكۆشان كرد و ڕەنگدانەوەی هەستێكی خاوێن بوو چون پێویستی خەڵك بوو و لەسەراب و مەراق خۆی بە دوور دەبینی.

كەشی دووهەم خەباتی حیزبەكان دەگرێتەوە، خەباتێك كەهیچ كات لەگەڵ ویست وخواستی نەتەوەكەمان دا یەكیان نەگرتەوە، خەباتێك كە خەڵكی لەخۆی دووركردەوە، سنوری بۆخۆی دانا و بەزۆری خۆی قەتیس كرد. خەباتێك كەپاش هاتنی زلهێزان بۆ ڕۆژهەڵاتی ناوین و پاش لەناو بردنی دوو حكومەتی دیكتاتۆر گڕی گرت و كوانووی سارد و سڕی حیزبەكان شەمچە گەرمایەكی بە خۆیەوە بینی.

ئەگەرچی دۆخێكی واش دەتوانێ هەلێكی ڕەخساو بێ بۆ وەرچەرخانێك بەمەبەستی دەستەبەركردنی قازانج و مەنافعی نەتەوەیی، بەڵام بەداخەوە سەردەمی وەستانی سیاسی دەرنجامێكی زۆر نگاتیڤی بوو، لەشوێن خۆدا مانەوەیەك بوو كە لە بەربەرەكانێی سەدەی بیست ویەكەمی دا چەندەش نەفرەتت هەبێ هەر لە پاشەوە دەبی و هەر پاشكۆ دەمێنیتەوە. پێكهاتەی حیزبەكان ئاڵوگۆڕی بەسەردا نەهاتبوو بەڵام ئەوە كەتمان ناكرێ كە چوارچێوەی داخوازی حیزبەكان ئاوەڵاتر ببوو، بۆ وێنە: فیدرالیزمیان هێنایە پێشەوە.

ئەو نووسینانەی لە كوردستان نێت دا بڵاودەكرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەكانیانە، كوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

پێكهاتەی كۆنی حیزبەكان زەرفییەتی سەدەی بیست ویەكەمی نەبوو، زۆر كێشە وەك خۆی چارەسەر نەكراو مابووەوە و بەهۆی هۆكاری تایبەتی حەشاردرا بوو، لەبەر ئەوەش ئۆپۆزیسیۆنی كوردی یەكجار و لە ماوەیەكی كورتی زەمەنی دا تووشی قەیرانێكی سەرسوورهێنەر هات كە لەكارەساتەكانی سەیری تەمەنی حیزبایەتییە لە مێژووی كوردایەتی وتەنانەت لەمێژووی ئیدۆلۆژیكیش دا.

حێزب و حیزبەكان بێ خەبەر لەوە كە بیروهزری گەلەكەمان لەناوخۆدا شتێكی دیكەیە و دیسكۆرسیان نوێ تر و بە زۆری نەتەوەپەرەستن تائەوەی كە دروشمی نەتەوەپەرەستی بۆ پڕكردنەوەی ریزەكانی خۆیان بەرزكەنەوە و تەنانەت نەتوانن تەمسیلێك بن لە هەستی پاكی نەتەوایەتی بۆگەنجانی تازە پێگەیشتوومان لە رۆژهەڵاتی كوردستان.

حیزبەكان هەر هەمان بوون و لەم روانگەشەوە كە دەبینرێن و لەم دیمەنەشەوە كە دەنوێنن هەمان دەمێننەوە. رەنگە حكومەتی هەرێمیی باشووری كوردستانیان كردبێتە پێوان، ئەگەر وا بێ تووشی هەڵەهاتوون ئەگەریش نا، دەبێ ئاگاداریان كەینەوە كە ناراستەخۆ سەردەمی تیكۆشان بۆ پارلمان و كۆرسی زۆرتر و خۆبالادەست كردنیان وەك رێچكەوستراتژی دەمدرێژ هەلبژاردوە كە بەداخەوە ئێستا كاتی یەكێتیە، یەكێتیەكی دیموكراتیكانەیە كە خواست و ویستی گەلێكە نە خۆ بەدوور گرتن و پلان ڕشتن و خەت و نیشان دانان.

هەر كەس و خۆی بە دەستاوێزێك لەسەر كاریگەر نەبوونی چالاكییەكانی تەیار كردوە یەك دەڵێ لە خەڵك دورین، ئەوی دی ناراستەوخۆ لەگەڵ خەڵكین.

هاوڕێیان و خۆشەویستان و برایان خۆشكان چیدی با لەمە زیاتر خۆمان نەخەلافێنین و بوێر بین، ئایا ئەو دەستاوێزانە و بیانوی لەوچەشنەش چارەسەری بۆ نابینرێتەوە، رێگەیەكی زۆرئالۆزاو و شێو نیە سەدەی بیست ویەكەمە و سەدرەمی تەكنۆلۆژیا، كۆڵێك رۆژنامە و سایت و لەهەموو گرنگ تر كەناڵی ئاسمانیەمان هەیە ئەگەر بتوانین و بمانەوێ لە ماڵی خەڵك داین و ئەوەی كەخەڵك دەیەوێ پێشكەشیان دەكەین ئەگەریش نا ئەوە شتێكی دیكەیە. واش بۆی بچین كە تاسەی خەڵكمانە و هەست دەكەین ناراستەخۆ لەگەڵیانین جا لێرەدا چارەسەری گەڕانەوە بۆ شاخەكان و ناو گوند ودێ و چەك بەدەستەوە گرتنە.

بەم جۆرە كاریگەر نەبوونی خەبات و لەبارەنەبوونی رەوشی سیاسی رۆژهەڵاتی كوردستان بە پێ ی تەمەنی چالاكییەكان دەگەڕێتەوە بۆ دووخاڵی گرنگ:

یەكەم: دەبێ بەو راستییە گەیشتبین كە كێشەی ئێمە كێشەیەكی نەتەوەییە و لەهەر جۆرە كێشەیەكی دیكەخۆی بەدوو دەبینێ.

دووهەم: بە پێی ئەوەی كە كێشەی ئێمە نەتەوەییە بە پێچەوانەوە دیسكۆرسی حیزبەكان نەتەوەیی نیە. زۆرتر حیزبی و پاشان پێچەوانەی نەتەوەپەرەستیە، هەرلەبەر ئەمەش تا هەنووكە ئامانجی گەلمان نەپێكاوە.

بوو نموونە سێ كەناڵی ئاسمانی و چەند رۆژنامەیەك و چەند گۆڤارێكمان هەیە، ئێستاش سێ پرسیاری هەمیشەیی: ئایا كامەیان تەمسیلی نەتەوەیەكەن بەناوی نەتەوەی كورد؟ كامەیان تەمسیلی وڵاتێكن بەناوی كوردستان یا باشتر وایە بڵێن بەشێك لە وڵاتێكن بەناوی رۆژهەڵاتی كوردستان؟ ئایا بێجگە لەوەیە كە كەنالەئاسمانیەكانمان كەناگەلێكی ئیدۆلۆژێكین وبەهایەكی ئەوتۆ بۆ گەلێك كەخۆیان بە نوێنەریان دەزانن نادەن؟

حەقیقەت و واقعیەت لەوەدایە كە ئەوان نوێنەری توێژێكی زۆر زۆر كەمی كۆمەڵگەیەكی 10، 12 میلیۆنین. باحاشا لەوەش نەكەین هەمووی جوێ بوونەوەكان و لق لق بوونەكان و دژایەتی و

ئەو نووسینانەی لە كوردستان نێت دا بڵاودەكرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەكانیانە، كوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

دوژمنایەتی لە بیروڕاکان دا و سەرهەڵدان و دامەزراندنی حیزبی نوێ لە نەبوونی دیسکۆرسی نەتەوەی حیزبەکانەوە سەرچاوەدەگرێ. ئالێرەدا دەبێ بوەستین و پێداچوونەوەیەکی قوڵی خۆمان بکەین.
بەراستی تاکەی وەك ئەوانی تر بوون؟ ئایا وەك خۆ بوون وەك گەڵێك بوون نوێنەری نەتەوەیەکی چەوساوە، هەژار، بن دەست و مەزڵوم لە ناخیاندا نابینرێتەوە؟
هاوڕییان و خۆشەویستان گۆڕینی ڕەوشی سیاسی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە قازانجی گەڵێك پێشەوە خستنی کوردایەتییە نەکو حیزبایەتی، ئەگەر لە دۆخێکی لەم چەشنە کە هەموومان بێ جیاوازی تێیداین بە ڕۆحێکی نەتەوەیی و خاوین بۆ گۆڕانکاری و یەکێتی تێنەکۆشن بێگومان حیزبایەتی کوردایەتیمان پێ دەدۆڕێنێ.
ئیترسپاس

ئاسۆ باوەجانی (بەرپرسی ئۆرگانی ڕاگەیاندنی "یەکێتی دیموکراتی کوردستان-ڕۆژهەڵات"
Contact: Aso_bawecani@yahoo. com

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.